

Het leven van Maria, de moeder van de Heer

Een beknopte bijbelse biografie

vrij naar E. Dennett

Lukas 1:26-28 e.a.p.

1. Inleiding

Alle Schrift is van God ingegeven en nuttig om te leren. Als dat niet waar was, zouden we er misschien voor terugschrikken over Maria, de gezegende onder de vrouwen, te spreken. Misschien zijn veel gelovigen ervan weerhouden over de bevoorrechte positie van Maria na te denken door de afgoderij waarvan zij het middelpunt is gemaakt door miljoenen belijdende christenen. Hierdoor heeft men de Geest van God bedroefd en de Heer Zelf onteerd. Maar een tegenwicht tegen deze afgoderij wordt juist gevormd door het overdenken van de Schriftgedeelten die over deze uitverkoren vrouw spreken. Dit willen we nu graag doen in deze korte biografie, in de hoop dat we door het onderwijs van de Heilige Geest beter de onuitsprekelijke genade zullen begrijpen, die Maria voor zo'n grote eer heeft uitgekozen. Zo zullen we ook beter de vruchten

van die genade begrijpen, zoals ze in haar eenvoudige en onwankelbare vertrouwen in de Heer en in haar toegewijde leven worden tentoongespreid.

Ik wil erop wijzen dat alleen de evangelisten Lukas en Johannes de woorden en daden van Maria beschrijven. Ook Mattheüs noemt haar en geeft veel bijzonderheden in verband met de geboorte van Jezus, maar verder zwijgt dit evangelie over haar. Het is inderdaad zo dat in Mattheüs Jozef meer op de voorgrond treedt, want het geslachtsregister van Jezus als de Zoon van David loopt hier via *Jozef* (Matt. 1:16, 20). Toch was Maria degene die door God was uitgekozen en voorbereid om het middel te zijn waardoor Jezus te midden van Zijn volk zou worden geboren. Zij zou het instrument zijn voor de komst van de Heer, die Zijn volk zou verlossen van hun zonden. Want, zo schrijft Mattheüs: 'Dit alles nu is gebeurd, opdat vervuld werd wat door de Heer gesproken is door middel van de profeet, die zei: Zie, de maagd zal zwanger worden en een Zoon baren, en men zal Hem de naam Emmanuël geven, dat is vertaald: God met ons' (Matt. 1:22-23). Nadat deze profetie was vervuld en het Kind was geboren, konden de heldere stralen van Zijn heerlijkheid Maria slechts in de schaduw stellen. Daarom vinden we direct al in het volgende hoofdstuk dat er vijfmaal wordt gesproken over 'het Kind en Zijn moeder', en niet over 'de moeder en haar Kind'. Hoe zou het ook anders kunnen? Want Hij die geboren was, was niemand minder dan Emmanuël, God met ons. God was bij Zijn volk gekomen!

Als men dit goed had begrepen, zou het voor altijd een eind hebben gemaakt aan de wens om Maria te verheffen boven haar Zoon. Zoals de Heer het Zelf ook leerde, in een ander verband, toen een luisteraar met bewondering uitriep: 'Gelukkig de schoot die U heeft gedragen en de borsten die U hebt gezogen'. Hij antwoordde daarop: 'Jawel, maar veeleer gelukkig zij die het woord van God horen en bewaren' (Luk. 11:27-28). Niet de vrouw, hoe gezegend ze ook was, maar het Zaad van de vrouw zou de kop van de slang vermorzelen (Gen. 3:15). In en door Hem zouden al Gods plannen worden vervuld. Daarom moet Gods geliefde Zoon, en niet Maria, de harten van Gods kinderen vervullen met dank en aanbidding.

2. De engel Gabriël gaat naar Maria

Als we ons met het evangelie naar Lukas bezighouden, dan zien we Maria op de voorgrond staan in het verhaal van de geboorte van Jezus. Van de overleggingen die Jozef in zijn hart had, wordt hier niets gezegd. Er staat alleen dat Maria een maagd was, 'die ondertrouwd was met een man genaamd Jozef, uit het huis van David' (Luk. 1:27). De engel Gabriël werd door God naar haar gezonden, toen ze in Nazareth woonde. Mattheüs vermeldt niet dat Jozef en Maria voor de geboorte van Jezus inwoners van Nazareth waren. Zijn doel is de vervulling van de profetie aan te tonen door de geboorte van de Koning in Bethlehem te vermelden. Later zegt hij dan na de terugkeer uit Egypte, dat Jozef 'kwam en woonde in een stad, Nazareth geheten'. Beide evangeliën vullen elkaar aan, en elk bevat wat nodig was voor het speciale doel waarvoor het werd geschreven.

Terwijl Maria in huis zat, zoals blijkt uit de woorden 'toen de engel bij haar was binnengekomen', kreeg ze de begroeting te horen: 'Gegroet, begenadigde, de Heer is met u, u bent gezegend onder de vrouwen' (Luk. 1:26-28). Gabriël, die voor Gods aangezicht stond (Luk. 1:19), kende het goddelijke geheim met betrekking tot deze maagd die God had uitverkoren. Uit zijn begroeting blijkt ook hoezeer hij de gunst waardeerde die haar ten deel viel, en de gezegende plaats die zij innam onder de vrouwen, alles wat God haar in Zijn genade had gegeven. De woorden van Gabriël brengen inderdaad de vreugde tot uitdrukking die hijzelf had over Gods plannen en gedachten.

Maar toen Maria de engel zag, die ongetwijfeld in een menselijke gedaante aan haar verscheen (vgl. Luk. 24:4), 'ontstelde zij over zijn woord en overlegde wat voor begroeting dit kon zijn' (Luk. 1:29). Dat betekent dat ze zich afvroeg welke inhoud de woorden van Gabriël hadden, wat het doel en de betekenis ervan kon zijn. We kunnen dit wel begrijpen, gezien het karakter en de situatie van Maria. Ze was een vrome, godvrezende vrouw, die ondanks haar afkomst in arme omstandigheden leefde. Zachtmoedigheid, nederigheid en geloof kenmerkten haar geestelijk leven. Het was dus begrijpelijk dat ze ontsteld was over het woord van de engel en bij zichzelf overlegde wat dit te zeggen had. Niet dat er allerlei menselijke redeneringen bij haar opkwamen, of menselijke twijfels. Haar gevoelens kwamen voort uit oprechte verwondering. Gabriël, die inzicht van God kreeg om Maria te begrijpen, bracht allereerst haar gemoed

tot rust. Verder verzekerde hij haar, ter voorbereiding op de wonderbare boodschap die hij moest brengen, dat ze genade bij God had gevonden ¹.

Het was inderdaad ter voorbereiding op wat volgde, want het hart moet rust en vrijheid genieten om mededelingen van Godswege te kunnen ontvangen (vgl. Dan. 10:19). En wat een heerlijke boodschap had Gabriël aan te kondigen: 'En zie, u zult zwanger worden en een Zoon baren en u zult Hem de naam Jezus geven. Deze zal groot zijn en Zoon van de Allerhoogste worden genoemd, en de Heer, God, zal Hem de troon van Zijn vader David geven, en Hij zal over het huis van Jakob Koning zijn tot in eeuwigheid en aan Zijn koningschap zal geen einde zijn' (Luk. 1:31-33). Het is nu niet onze bedoeling uit te weiden over het grote geheim van de vleeswording van onze Heer en Heiland, of de aandacht te vestigen op de verschillende titels en heerlijke namen die Hij draagt. Maria zelf is immers het onderwerp van onze overdenking. We willen er wel dit van zeggen, dat de heerlijkheid van Zijn Persoon ligt opgesloten in de naam Jezus, want dit betekent 'Jahweh, de Verlosser'.

In de tweede plaats wijzen we erop dat al de titels die Hem hier worden gegeven, betrekking hebben op de aarde en op Zijn verheerlijking op aarde als de Zoon van de Allerhoogste en als de Zoon van David, die eeuwig heerschappij voert over het huis van Jakob. Hij wordt hier voorgesteld als de Erfgenaam van de koninklijke rechten van David, als Davids Zoon maar ook als Davids Heer (zie Luk. 20:41-44).

Laat de lezer niet vergeten dat deze beloften nog wachten op hun vervulling, en dat ze onverkort zullen worden vervuld overeenkomstig Gods eeuwige raadsbesluiten. De koningen van de aarde mogen zich opstellen en de vorsten samenspannen tegen Jahweh en Zijn Gezalfde. Maar ondanks het woeden van de volken en hun heersers heeft Hij in Zijn onwankelbare raad Zijn Koning gesteld over Sion, Zijn heilige berg (Ps. 2). En Christus zal heersen totdat Hij al Zijn vijanden onder Zijn voeten heeft gelegd.

1 De uitdrukkingen 'genade gevonden' en 'begenadigde' betekenen niet hetzelfde. Persoonlijk had ze genade gevonden, zodat ze niet hoefde te vrezten. Maar God had haar ook de bijzondere gunst geschonken de moeder van de Heer te mogen worden. Hierin was ze het voorwerp van Gods soevereine genade. Genade vinden bij God wijst dus op de geestelijke toestand van Maria, terwijl het feit dat ze *begenadigd* was erop doelt dat ze het uitverkoren instrument was voor de geboorte van Jezus. Maar beide dingen houden zeker verband met elkaar.

Toen God aan Abraham een zoon beloofde, lachte Sara bij zichzelf omdat ze eraan twijfelde en niet doordrongen was van de almacht van Hem die het beloofde. Ook bij Zacharias was er een ongelovige reactie op de aankondiging van Gabriël, dat zijn vrouw Elizabeth hem een zoon zou baren. Maar Maria vroeg alleen maar: 'Hoe zal dit zijn?' Er was bij haar geen wantrouwen, hoewel de belofte van de engel alle natuurlijke begrippen te boven ging. Dit blijkt ook uit het feit dat het Gabriël wordt toegestaan een duidelijk en volledig antwoord op haar vraag te geven. Dit antwoord maakt twee dingen duidelijk: de wonderbare ontvangenis van onze Heiland, en het feit dat het Kind dat zó zou worden geboren Gods Zoon zou worden genoemd. Het is van belang het verschil te zien tussen dit zoonschap van de Heer, en het eeuwige zoonschap waarover bijvoorbeeld Johannes spreekt. Van eeuwigheid is Hij reeds de Zoon van God; maar ook als Mens, op aarde geboren, is Hij de Zoon van God volgens Psalm 2.

Om het geloof van Maria, dat dus al actief was en door God in haar was gewerkt, te versterken, had Gabriël ook de opdracht haar op de hoogte te brengen van de genade van God die haar nicht Elizabeth ten deel was gevallen. 'Want', zegt Gabriël, en dan noemt hij de onveranderlijke basis die het geloof steeds heeft: 'geen enkel ding zal vanwege God onmogelijk zijn' (Luk. 1:36-37). Als dat niet zo was, zou God geen God zijn. Het is dus zoals onze Heer Zelf het leerde: 'Alle dingen zijn mogelijk voor wie gelooft'. Van deze waarheid was Maria tot in het diepste van haar ziel doordrongen. Dit blijkt wel uit haar antwoord: 'Zie, de slavin van de Heer, laat met mij gebeuren naar uw woord' (Luk. 1:38). Maria had niet alleen geleerd dat er bij God niets onmogelijk was. Maar ze was ook gewillig gemaakt door genade om zichzelf zonder enige terughoudendheid – en door de kracht van de Heilige Geest – ter beschikking te stellen voor de vervulling van Gods heilige wil. Nergens in de Schrift vinden we een groter geloof of een grotere onderwerping.

Zij kon niet blind zijn voor de eventuele gevolgen in deze wereld. En inderdaad zien we in Mattheüs, dat ze zelfs voor Jozef aanleiding gaf tot allerlei overwegingen. Maar het geloof redeneert niet en laat zich niet in verwarring brengen. Het vertrouwt alleen op God, in de zekerheid dat als Hij roept tot een bepaalde dienst of een bepaalde weg aanwijst, Hij dan ook leiding en steun zal geven – hoeveel moeite en leed er ook aan verbonden mag zijn. De kalmtte van iemand die rust in de wil van God is onuitsprekelijk, en dit was zo bij Maria op dit ogenblik. De gunst, de genade die haar werd betoond, was uniek. En de

genade die haar in staat stelde dit met een zachtmoedige en nederige geest te aanvaarden, was niet minder groot. Ook in dit opzicht, evenals om het feit dat ze het uitverkoren vat was voor de geboorte van Jezus, zouden alle geslachten haar gelukkig prijzen (vs. 48).

3. Maria bezoekt Elizabeth

Als de genade van God werkzaam is in de harten van de Zijnen, dan ontstaat er ook een gemeenschappelijke liefdeband. Zo was het bij Maria en Elizabeth. Gabriël had tegen Maria gezegd dat God ook haar bloedverwante Elizabeth in genade had aangezien, zodat ze zwanger was van een zoon in haar ouderdom. En in het besef van wat er door haarzelf zou worden vervuld en van de aankondiging door de engel, wist ze dat ze bij deze vriendin haar hart kon uitstorten. Daarom maakte ze zich klaar in die dagen en reisde met haast naar het gebergte, naar een stad van Judea; en zij kwam in het huis van Zacharias en groette Elizabeth (Luk. 1:39-40).

Vervuld van het nieuws dat ze had – dat ook getuigde van Gods trouw aan Zijn Woord en Zijn grote liefde voor Zijn volk – kon het niet anders of ze ging ‘met haast’. Wat voor gedachten moeten haar dankbare hart hebben vervuld, terwijl ze zich voortspoedde! Als een vrome vrouw uit de stam van Juda kende ze de gedeelten van de Schrift, die spraken van de komende Koning en de heerlijkheid van Zijn rijk. Plaatsen zoals in Jesaja: ‘Hoe lieflijk zijn op de bergen de voeten van hem die het goede boodschap, die vrede laat horen, die een goede boodschap brengt van het goede, die heil laat horen, die tegen Sion zegt: Uw God is Koning. Een stem, uw wachters verheffen hun stem, tezamen juichen zij, want zij zullen het zien, oog in oog, als de Heere terugkeert naar Sion. Breek uit in gejubel, juich tezamen, puinhopen van Jeruzalem, want de Heere heeft Zijn volk getroost, Hij heeft Jeruzalem verlost’ (Jes. 52:7-9). Of zoals in Zacharia: ‘Verheug u zeer, dochter van Sion! Juich, dochter van Jeruzalem! Zie, uw Koning zal tot u komen, rechtvaardig, en Hij is een Heiland’ (Zach. 9:9). De woorden van de engel zullen haar hebben herinnerd aan deze heerlijke profetieën. Ze hebben haar hart ongetwijfeld vervuld met dank aan God, dat zij – ondanks haar geringheid – betrokken was bij de vervulling ervan.

Dat haar bezoek aan Elizabeth door God was geleid, bleek duidelijk uit de begroeting die ze kreeg. Die begroeting moet haar geloof ook op een bijzondere

manier hebben versterkt. Zodra Elizabeth de groet van Maria hoorde, werd ze herinnerd aan haar eigen toestand en tegelijkertijd ook vervuld met de Heilige Geest. Gods Geest bracht haar ertoe de bijzondere zegen te noemen, die Maria ten deel was gevallen doordat God haar had begenadigd. Zij riep uit met luid geroep en zei: 'Gezegend ben jij onder de vrouwen en gezegend is de vrucht van je schoot. En waaraan dank ik dit dat de moeder van mijn Heer bij mij komt? Want zie, toen het geluid van je begroeting in mijn oren klonk, sprong het kindje van vreugde op in mijn schoot. En gelukkig zij die geloofd heeft; want de dingen die haar van de Heer uit zijn gezegd, zullen worden volbracht' (Luk. 1:42-45).

Voordat we ingaan op het antwoord van Maria, willen we enkele opmerkingen maken over de bijzondere woorden van Elizabeth. Het is duidelijk dat zij helemaal overeenkomstig Gods gedachten over Maria sprak, want ze werd vervuld met de Heilige Geest. Gabriël had tegen Maria gezegd: 'U bent gezegend onder de vrouwen'. Elizabeth zegt nu ook: 'Gezegend ben jij onder de vrouwen'. Maar ze voegt eraan toe: '(...) en gezegend is de vrucht van je schoot' (vs. 42). Haar ogen waren geopend door de kracht van Gods Geest en ze zag de dingen zoals God ze zag. Ze vertolkte Zijn gedachten met betrekking tot Maria, die Hij voor deze bijzondere genade had verkoren.

Vervuld met de Geest erkende ze bovendien zachtmoedig en nederig dat Maria door Gods genade een hogere plaats innam dan zichzelf. Ze zei: 'En waaraan dank ik dit dat de moeder van mijn Heer bij mij komt?' Terwijl zij ook het voorwerp was van Gods gunst, nam zij toch de laagste plaats in tegenover Maria, die de moeder van haar Heer zou worden. Laten we dit goed tot ons laten doordringen. Als de Geest van God in mensenharten werkt, is er geen enkele plaats voor eerezucht of jaloezie. De liefde kan dan ongehinderd werken, en nederigheid is de vrucht van de liefde.

Nadat Elizabeth zo heeft beschreven welke uitwerking de begroeting van Maria op haar had, noemt ze nog een derde kenmerk van het geluk van Maria: 'En gelukkig zij die geloofd heeft' (vs. 45). Maria was gezegend, omdat ze het voorwerp was van Gods soevereine gunst. Ze was gezegend, omdat ze het instrument was voor de vleeswording van onze Heer. En ten slotte was ze gezegend vanwege haar *geloof*, dat alle moeilijkheden overwon en op Gods almacht vertrouwde. Evenals Abraham twijfelde ze niet aan de belofte van God door ongeloof, maar ze werd gesterkt in het geloof en gaf God de eer. Ze had het woord van God aangenomen, zonder ook maar een ogenblik te

twijfelen. Zonder aarzeling geloofde ze dat God tot stand zou brengen wat Hij had beloofd. Zo eerde ze God. En nu kreeg ze door middel van Elizabeth een goddelijke bevestiging. Want de dingen die haar van de Heer uit waren gezegd, zouden worden volbracht.

4. Het Magnificat, de lofzang van Maria

We willen de woorden van Maria hier in hun geheel citeren, om de betekenis en de schoonheid ervan beter tot ons te laten doordringen:

‘Mijn ziel maakt de Heer groot,
en mijn geest verheugt zich over God, mijn Heiland,
omdat Hij de geringheid van Zijn slavine heeft aangezien.
Want zie, van nu aan zullen alle geslachten mij gelukkig prijzen,
omdat de Machtige grote dingen aan mij heeft gedaan; en heilig is Zijn Naam,
en Zijn barmhartigheid is van geslacht tot geslacht voor hen die Hem vrezen.
Hij heeft een krachtig werk gedaan door Zijn arm;
Hij heeft hoogmoedigen in de overlegging van hun hart verstrooid;
Hij heeft machtigen van tronen gestoten en nederigen verhoogd;
hongerigen heeft Hij met goede dingen vervuld en rijken leeg weggezonden;
Hij heeft Zich Zijn knecht Israël aangetrokken om
te gedenken aan de barmhartigheid
(zoals Hij heeft gesproken tot onze vaders) jegens Abraham
en zijn nageslacht tot in eeuwigheid’ (Luk. 1:46-55).

Een bekende schrijver heeft hierover eens opgemerkt dat het opmerkelijk is dat er van Maria niet apart wordt gezegd dat zij werd vervuld met de Heilige Geest. ‘Het schijnt me toe’, zo vervolgt deze schrijver dan, ‘dat dit een eervolle onderscheiding voor haar is. Elizabeth en Zacharias werden beiden vervuld met de Geest. Maar hoewel Maria duidelijk spreekt onder de invloed van de Geest van God, is dit bij haar toch nog meer verbonden met haar eigen geloof en haar vroomheid. Ze was zich bewust van haar relatie met God, en ze was hierin bevestigd door haar geloof. Daarom was ze in staat in deze lofzang haar eigen gevoelens onder woorden te brengen. Ze bracht haar dankbaarheid tot uitdrukking voor de genade die haar in haar geringheid was betoond, en ze doet dit in verband met de hoop en de zegen van Israël’.

Deze opmerkingen zullen ons helpen bij de overdenking van deze bijzondere lofprijzing. Dit lied van Maria is ook wel eens omschreven als 'een passende uitdrukking van Israëls vreugde over de gave van de Messias'. Want hoewel het de uitdrukking is van de gevoelens die de Heilige Geest in haar had gewerkt, die ook passend waren voor de bijzondere genade die haar was betoond, verliest Maria zichzelf als het ware uit het oog en spreekt ze als vertegenwoordigster van Israël (Luk. 1:54).

Het valt onmiddellijk op dat dit lied een Joods karakter heeft, het beperkt zich tot Abraham en zijn nageslacht. In dit opzicht is het vaak vergeleken met de lofzang van Hanna in het eerste boek Samuël. Hanna gaat weliswaar niet terug naar Gods beloften aan Abraham, zoals Maria doet, maar ze overziet toch al de wegen van God met Zijn volk en profeteert over de volkomen verlossing van Israël dankzij de tussenkomst van Jahweh. Zij zegt: 'Zij die de Heere ter verantwoording roepen, zullen verpletterd worden; Hij zal in de hemel over hen donderen. De Heere zal rechtspreken over de einden der aarde; Hij zal Zijn Koning kracht geven, en de hoorn van Zijn Gezalfde opheffen' (1 Sam. 2:10). Maria echter ziet de verlossing reeds als *volbracht*, namelijk in Hem die zou worden geboren. Zij spreekt in de voltooide tijd en zegt: 'Hij heeft Zich Zijn knecht Israël aangetrokken om te gedenken aan de barmhartigheid (zoals Hij heeft gesproken tot onze vaders) jegens Abraham en zijn nageslacht tot in eeuwigheid' (Luk. 1:54-55).

Er zijn nog twee dingen die opvallen in de lofzang van Maria. Allereerst dat ze alles aan God toeschrijft, en verder dat zij zelf de geringste plaats inneemt en Zijn genade groot maakt. In verband hiermee willen we nog het volgende citeren: 'Ze prees God, haar Heiland, vanwege de genade die haar met vreugde vervulde, en erkende haar eigen geringheid. Want hoe groot de gewilligheid van het werktuig dat God wilde gebruiken ook mocht zijn – en bij Maria zien we inderdaad een heilige toewijding aan God –, toch was zij alleen groot doordat zij zichzelf uit het oog verloor. Want dan is God alles. Als het licht op haarzelf was gevallen, zou ze haar plaats hebben verloren; maar dat deed ze niet. God bewaarde haar, opdat Zijn genade volledig geopenbaard zou worden'. Laten we achtgeven op dit heerlijke onderwijs, want Gods genade kan geen volkomen heerschappij in ons hebben, als we niet de laagste plaats voor God innemen.

Als we dit op ons laten inwerken, begrijpen we gemakkelijk de taal van deze lofzang. Als er echt een werk van de Geest van God in de harten van de Zijnen is, dan verheffen zij zich tot de Bron van alle zegen. Zo was het ook bij Maria.

Haar eerste gedachte gold de Heer, die zo'n onuitsprekelijke genade aan haar had bewezen: 'Mijn ziel maakt de Heer groot, en mijn geest verheugt zich over God, mijn Heiland'. Door de krachtige werking van de Geest vergat ze zichzelf en sprak ze namens Israël. Ze verheugde zich in Israëls God en Heiland. Het is waar dat ze over *zichzelf* spreekt in het volgende vers. Ze zegt namelijk dat God de geringheid van Zijn dienstmaagd (slavin) heeft aangezien, en dat alle geslachten haar gelukkig zullen prijzen.

Maar hier spreekt ze toch ook als het uitverkoren instrument waardoor Israël zou worden gezegend. De gedachte aan de verlossing van Israël, de verheffing uit de geringe staat waarin het volk van God zich bevond, hield haar bezig toen ze zei: 'Grote dingen heeft de Machtige aan mij gedaan, en heilig is Zijn naam'. Want ze voegde direct eraan toe: '(...) en Zijn barmhartigheid is van geslacht tot geslacht voor hen die Hem vrezen'. Het welzijn van Gods uitverkoren volk hield haar bezig – het volk waarvan Bileam eens profeteerde dat God geen onrecht in Jakob aanschouwde en geen kwaad in Israël aanzag, dus het volk volgens Gods voornemen en overeenkomstig Zijn gedachten.

De volgende drie verzen spreken over de beginselen van Gods wegen in genade en de innerlijke toestand die nodig is om aan die genade deel te krijgen. Hoogmoedigen in de overleggingen van hun harten, machtigen op hun tronen, en rijken: zij kunnen niet bestaan voor het oordeel van een heilig God. Het evangelie wordt altijd aan armen gepredikt. Het zijn de nederigen, die Hij verhoogt; en de hongerigen, die Hij met goede dingen vervult. Dit predikte de Heer Jezus Zelf ook in Lukas 6, toen Hij zei: 'Gelukkig u, armen, want van u is het koninkrijk van God. Gelukkig u die nu honger hebt, want u zult verzadigd worden. Gelukkig u die nu weent, want u zult lachen (...)'. Maar tot de anderen zei Hij: 'Wee u, rijken, want u hebt uw troost al. Wee u die verzadigd bent, want u zult honger hebben. Wee u die nu lacht, want u zult treuren en wenen' (Luk. 6:20-26). Laten we deze woorden tot ons laten doordringen, tot troost en bemoediging van het arme, lijdende en verdrukte volk van God, maar ook tot waarschuwing voor hen die hun heil in de wereld zoeken.

Maria eindigde haar lied met de woorden die we al hebben overdacht: 'Hij heeft Zich Zijn knecht Israël aangetrokken om te gedenken aan de barmhartigheid (zoals Hij heeft gesproken tot onze vaders) jegens Abraham en zijn nageslacht tot in eeuwigheid'. Het geloof is de zekerheid en de verwezenlijking van de dingen waarop men hoopt. Maria zag op dit moment al de vervulling van Gods plannen van genade voor Zijn aardse volk, hoe moeizaam de weg ook mocht

zijn om dit eindpunt te bereiken. Alles was zeker en vast in de Persoon van Hem, die spoedig zou worden geboren, zoals ook de engelen bezongen in het volgende hoofdstuk: 'Eer zij aan God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in mensen een welbehagen' (Luk. 2:14).

Drie maanden lang bleef Maria bij haar nicht, die evenals haar man al op gevorderde leeftijd was gekomen (Luk. 1:7), en daarna ging ze terug naar haar huis. Verder zwijgt de Schrift over de gesprekken tussen deze vrome vrouwen, maar ze zullen elkaar zeker hebben bemoedigd in het geloof. Na dit bezoek keerde Maria dus terug en vervolgde nederig haar weg, tot Gods plannen in vervulling zouden gaan. Ondertussen was haar huis de plek op aarde waarop de aandacht van de hemel zich concentreerde.

5. Maria en Jozef te Bethlehem

God is soeverein in Zijn plannen, maar Zijn soevereiniteit blijkt ook duidelijk uit de instrumenten die Hij kiest om Zijn plannen te volvoeren. Meer dan zeventienhonderd jaar voor de geboorte van de Messias had de profeet Micha geprofeteerd namens Jahweh: 'En u, Bethlehem-Efratha, al bent u klein om te zijn onder de duizenden van Juda, uit u zal Mij voortkomen Die een Heerser zal zijn in Israël. Zijn oorsprongen zijn van oudsher, van eeuwige dagen af' (Mi. 5:1). Dat men dit beschouwde als een profetie over de plaats waar de Messias zou worden geboren, blijkt uit het feit dat de overpriesters en schriftgeleerden dit vers aanhaalden om antwoord te geven op de vraag van Herodes waar de Christus zou worden geboren (Matt. 2:4-6).

Maria woonde echter in Nazareth in Galilea, en het tijdstip van de geboorte van haar Kind kwam dichterbij. Maar dan zien we dat er in die dagen een bevel uitging van keizer Augustus dat het hele aardrijk, het Romeinse wereldrijk, moest worden ingeschreven (Luk. 2:1). En het resultaat van dit bevel was dat Jozef samen met Maria, zijn ondertrouwde vrouw, die zwanger was, genoodzaakt was op te gaan van Galilea uit de stad Nazareth naar Judea, naar de stad van David die Bethlehem heet, omdat hij uit het huis en de familie van David was. De Romeinse keizer heeft niet geweten dat dit het gevolg zou zijn van het plan dat hij had bedacht. Zijn bevel vervulde echter Gods wonderbare raadsbesluit, zodat de Heiland-Koning inderdaad werd geboren

in het dorp waarvan God had gezegd dat de geboorte van de Messias daar zou plaatsvinden.

Het is opmerkelijk dat de inschrijving zelf pas plaatsvond enige tijd na het uitgaan van het bevel van de keizer, namelijk 'toen Quirinius (of: Cyrenius) over Syrië stadhouder was' (Luk. 2:2). Hoewel het bevel dus was uitgegaan en Jozef en Maria – ongetwijfeld met vele anderen – zich op weg hadden begeven naar hun stad om te worden ingeschreven, was er vertraging in de uitvoering van de inschrijving. Hoe bewonderenswaardig is de wijsheid van God en de volmaaktheid van Zijn wegen! God regelt alles voor de vervulling van Zijn plannen. Jozef moest Maria, zijn ondertrouwde vrouw, naar Bethlehem brengen en hiervoor gebruikte God de plannen van de keizer. Als dit doel bereikt is en de Messias in Bethlehem is geboren, is het verder niet belangrijk dat de inschrijving werd uitgesteld. Wat een bewijs dat God nog steeds regeert en dat Hij de harten van de mensen neigt zoals Hij wil! De christen gelooft dit en weet het. Daarom heeft hij rust te midden van alle drukte van de mensen, te midden van de verwarring en de strijd om zich heen.

Toen Jozef en Maria in Bethlehem waren, werden de dagen vervuld dat Maria zou baren, 'en zij baarde haar eerstgeboren Zoon en wikkelde Hem in doeken en legde Hem neer in een kribbe, omdat er voor hen geen plaats was in de herberg' (Luk. 2:7). Het is niet onze bedoeling uitvoerig in te gaan op de vleeswording van de Heiland, want we houden ons nu met de persoonlijke geschiedenis van Maria bezig. Maar we willen graag aan onze lezers doorgeven wat iemand anders heeft opgemerkt over deze wonderbare gebeurtenis, de grootste van alle verborgenheden: 'De Zoon van God wordt geboren in deze wereld, maar Hij vindt er geen plaats. De wereld heeft wel een thuis – of vindt het dankzij haar hulpmiddelen – in de herberg, die als het ware aangeeft welke plaats men in de wereld inneemt en hoe men door de wereld wordt ontvangen. Maar de Zoon van God vindt daar geen plaats, alleen in de kribbe. Is het voor niets dat de Heilige Geest dit vermeldt? Nee! Er is geen plaats voor God, en wat van God is, in deze wereld. Maar dit maakt de liefde die Hem deed neerdalen op aarde nog veel groter. Hij begon Zijn leven in een kribbe en eindigde het op het kruis, en op die weg had Hij geen plaats waar Hij het hoofd kon neerleggen'.

Als gelovigen kunnen wij ons alleen maar in aanbidding en bewondering neerbuigen voor onze God, als we zien wat het betekent dat 'God werd geopenbaard in het vlees'. We denken dan aan de genade van onze Heer Jezus

Christus, die – hoewel Hij rijk was – ter wille van ons arm is geworden, opdat wij door Zijn genade rijk zouden worden. En als we zo voor Hem neerknielen, laten we dan niet vergeten dat Hij verwerping en lijden moest ondergaan tijdens Zijn leven en ten slotte de kruisdood moest sterven. Dit was nodig om de heerlijke plannen van Zijn liefde te kunnen volvoeren en Zijn volk te verlossen (zowel Israël als de gemeente).

Dit Kind dat in de kribbe lag, was het Middelpunt van al Gods raadsbesluiten, de Onderhouder en de Erfgenaam van de hele schepping, de Heiland van allen die de heerlijkheid en het eeuwige leven zullen beërven. Het is dus niet verwonderlijk dat we van Maria verder niets lezen in verband hiermee. Er wordt niets gezegd van wat ze voelde, dacht of zei. Ze ging werkelijk volkomen schuil achter de heerlijkheid van haar Zoon.

6. Maria en de herders

We noemen deze vrome mannen hier alleen, omdat de Schrift ze verbindt met de geschiedenis van Maria. God koos hen uit om de aankondiging door de engel te horen over de geboorte van de Heiland, die Christus de Heer is (Luk. 2:11). God hield Zich nu niet bezig met de groten van de aarde, maar met Zijn arme en verdrukte volk, waartoe ook deze herders behoorden. Goddelijk onderwijs kan alleen worden aangenomen door mensen die door Hem hierop zijn voorbereid. Het is wel zeker dat deze eenvoudige mannen deel uitmaakten van hen die de verlossing van Jeruzalem verwachtten (Luk. 2:38). Daarom kwam de engel ook bij hen. Terwijl ze 's nachts de wacht hielden over hun kudde, stond er een engel van de Heer bij hen, die hun grote blijdschap verkondigde, die voor het hele volk zou zijn. Als waarborg voor hun geloof kregen ze het volgende teken: 'U zult het Kindje vinden in doeken gewikkeld en liggend in de kribbe'. Zodra hij dit had gezegd, was er plotseling met de engel een menigte van een hemelse legermacht, die God prees en zei: 'Eer zij aan God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in mensen een welbehagen' (Luk. 2:12-14).

We laten de overdenking van deze woorden nu verder aan de lezer over. Ze zeggen ons in elk geval dat Gods plannen van zegen voor Zijn volk Israël zouden worden vervuld in en door Zijn geliefde Zoon. We moeten nu de herders volgen. Met een eenvoudig geloof zeiden ze tegen elkaar, terwijl ze de

boodschap die ze hadden gehoord op geen enkele manier in twijfel trokken: 'Laten wij toch naar Bethlehem gaan en deze zaak zien die er is gebeurd, die de Heer ons heeft bekend gemaakt'. En zij kwamen haastig en vonden Maria en Jozef, en het Kindje liggend in de kribbe (Luk. 2:15-16). Wat een aanblik voor hun ogen! Ze hebben misschien niet de volle betekenis van wat ze zagen begrepen, en evenmin de heerlijkheid van het Kind. Maar ze zagen Hem wel, en ze zagen Hem met aanbidde harten; daarover bestaat geen twijfel.

Er wordt niets verteld over wat de herders of Jozef en Maria hebben gezegd. Was het omdat ze alleen maar oog hadden voor de Heiland, Christus de Heer, die daar in de kribbe lag? Toch zal er wel iets gezegd zijn, want er staat dat de herders overal het woord bekend maakten dat hun over dit Kind gesproken was en dat men zich erover verbaasde. We horen ook wat hiervan het gevolg was bij Zijn moeder: 'Maria bewaarde echter al deze dingen en overwoog ze in haar hart'. Aan het einde van het hoofdstuk lezen we weer zo'n uitdrukking (Luk. 2:19, 51). Hieruit blijkt dat zij een nadenkende, bespiegelende natuur had. Dit kon ook haast niet anders, gezien de hoge roeping en de taak waarvoor ze was uitgekozen. Zelfs het geringste besef van de grootheid van het Kind moet haar tot diep ontzag voor Gods aangezicht hebben gebracht. Hierbij zou het haast ongepast zijn te spreken.

Wij zouden wel graag meer willen weten over wat Maria heeft gedacht, terwijl ze met bewondering keek naar het gezicht van dit Kind, over Wie Jesaja had geprofeteerd met de woorden: 'En men noemt Zijn naam Wonderlijk, Raadsman, Sterke God, Eeuwige Vader, Vredevoorst' (Jes. 9:5). Maar hoe groot de gunst ook was die Maria ten deel viel, niet zijzelf maar haar Zoon was het Voorwerp waar de hemel op neerzag. Hij was het Middelpunt van Gods raadsbesluiten, Degene in Wie Gods heerlijkheid zou worden gemanifesteerd in deze wereld. Maar we mogen zeker de mooie karaktertrekken van Maria bewonderen, die zo duidelijk naar voren komen in haar vrome en godvrezende gedrag.

7. Maria en het Kind in de tempel

Dat Maria en Jozef vroom en godvrezend waren, blijkt uit het feit dat ze zich in elk opzicht nauwkeurig aan het Woord van God hielden. Zowel wat betreft de besnijdenis van het heilige Kind Jezus, als de reiniging van Maria zelf, waren ze

volkomen gehoorzaam aan de voorschriften van de wet (zie Lev. 12). En ook wat betreft het voorstellen van het Kind Jezus aan de Heer, zoals geschreven staat in de wet van de Heer: 'Alles wat mannelijk is, dat de moederschoot opent, zal de Heer heilig worden genoemd worden' (Ex. 13:2,12,15; Luk. 2:23).

Er moesten in totaal veertig dagen verstrijken voordat Maria met een offer kon verschijnen in de tempel te Jeruzalem. Het moet in die tijd zijn geweest dat het bezoek van de wijzen uit het oosten heeft plaatsgehad, zoals Mattheüs verhaalt. Evenals bij het bezoek van de herders het geval was, bleef Maria ook bij die gebeurtenis op de achtergrond; en we denken dat ze dit vrijwillig deed. Ze heeft zich verblijd in de erkenning van de toekomstige heerlijkheid van de 'pasgeboren Koning van de Joden'. Want ze heeft zeker iets begrepen van Gods gedachten met betrekking tot haar Kind. En het zal haar niet hebben verbaasd dat de wijzen voor Hem neerknielden en Hem aanbaden, en hun schatten openden en Hem geschenken gaven: goud en wierook en mirre (Matt. 2:2, 11).

Maria heeft zich zeker verblijd dat zij het uitverkoren werktuig mocht zijn voor Zijn geboorte. Maar nu moest ze leren dat haar band met Gods Gezalfde vervolging door de overste van de wereld tot gevolg zou hebben. Zodra de mannelijke zoon is geboren, wil de draak – de satan, die op dat moment had gewacht – hem verslinden (vgl. Openb. 12:4). En zo zien we dat zowel Maria en Jozef als het Kind de voorwerpen van de haat van koning Herodes werden. Zij werden echter door God beschermd en bewaard, zowel op de vlucht naar Egypte als bij de terugkeer naar hun vroegere woonplaats Nazareth in Galilea. Al die tijd genoten zij het grote voorrecht te mogen zorgen voor het Kind, dat niemand minder was dan de Zoon van God.

Nu we deze gebeurtenissen ter wille van de samenhang hebben genoemd, kunnen we ons bezighouden met het onderwerp van het tafereel in de tempel. Maleachi had ooit geprofeteerd: 'Zie, Ik zend Mijn engel, die voor Mij de weg bereiden zal. Plotseling zal naar Zijn tempel komen die Heere Die u aan het zoeken bent' (Mal. 3:1). Maar nu was dat ogenblik gekomen, 'toen de ouders het Kind Jezus binnenbrachten om volgens de gewoonte van de wet met Hem te doen' (Luk. 2:27). Hij kwam naar Zijn tempel. Maar het leven in Jeruzalem ging gewoon door, de inwoners kochten en verkochten en deden de dagelijkse dingen. Hun koning, bloeddorstig en wreed als hij was, streefde alleen naar de bevrediging van zijn eigen begeerten, terwijl hij zijn onderdanen verblindde door de pracht van zijn bouwwerken. Niemand had oog voor het wonderbare feit dat God Zijn volk had bezocht, dat de Messias die de profeten hadden

bezongen – en Wiens koninkrijk zich zou uitstrekken tot de einden van de aarde (Ps. 72) – al in hun midden was en in de heilige voorhoven van de tempel werd gedragen.

Maar hoe de houding van het volk ook mocht zijn, al was hun ongelof nog zo groot, God zorgde steeds voor de eer van Zijn geliefde Zoon – in welk karakter Hij ook werd voorgesteld. Zo zien we dat Hij in deze situatie de harten van enkele getrouwen had voorbereid om Zijn Gezalfde welkom te heten. Van deze getrouwen die de verlossing van Jeruzalem verwachtten, had God er twee uitgezocht die Hem nu met hun eigen ogen mochten aanschouwen. Maria en Jozef waren door de straten gegaan met hun kostbare last, zoals alle andere Joodse gelovigen in zulke omstandigheden dit zouden hebben gedaan; en ze waren onopgemerkt de tempel binnengekomen. Ze wisten niets van wat God al had voorbereid om het Kind te verwelkomen.

Maar, zo schrijft de evangelist: ‘En zie, er was een man in Jeruzalem wiens naam was Simeon, en deze man was rechtvaardig en godvrezend en verwachtte de vertroosting van Israël, en de Heilige Geest was op hem. En hij had een goddelijke aanwijzing ontvangen door de Heilige Geest, dat hij de dood niet zou zien voordat hij de Christus van de Heer had gezien. En hij kwam door de Geest in de tempel’ (Luk. 2:25-27). Hier hebben we dus iemand die door God geroepen was en die klaar stond om Zijn Zoon welkom te heten, iemand die bovendien volkomen door de Heilige Geest werd beheerst. Hij werd door de Geest naar de tempel geleid, terwijl Maria en Jozef het Kind Jezus binnenbrachten om volgens de gewoonte van de wet met Hem te doen.

Het is de moeite waard bij dit prachtige tafereel stil te staan, voordat we verder gaan met ons onderwerp. En laten we dan bedenken dat we op heilige grond staan. We lezen dat Simeon het Kind in zijn armen *nam*, maar letterlijk staat er dat hij Hem *ontving* in zijn armen. Het is duidelijk dat dit juister is. We kunnen er zeker van zijn dat hij het Kind ontving uit de handen van Maria. Wat een gezicht! Die vrome en trouwe moeder, die haar Kind in de armen van de bejaarde Simeon legde. En Simeon die het onschatbare voorrecht had dit Kind in zijn armen te ontvangen, in Wie al Gods plannen tot uitvoering zouden worden gebracht!

En wie was dit Kind? Hij was het vleesgeworden Woord, van Wie geschreven staat: ‘In het begin was het Woord; en het Woord was bij God, en het Woord was God’ (Joh. 1:1). Hij was ‘het beeld van de onzichtbare God, de

Eerstgeborene van de hele schepping, want in Hem zijn alle dingen geschapen in de hemelen en op de aarde, de zichtbare en de onzichtbare, hetzij tronen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij machten: alle dingen zijn door Hem en tot Hem geschapen. En Hij is vóór alle dingen en alle dingen bestaan samen in Hem' (Kol. 1:15-17).² Van Hem wordt ook gezegd: 'Want het behaagde de hele Volheid in Hem te wonen' (Kol. 1:19). Hij is de Zoon, die God gesteld heeft 'tot Erfgenaam van alle dingen, door Wie Hij ook de werelden gemaakt heeft (...), de uitstraling van Zijn heerlijkheid en de afdruk van Zijn wezen en die alle dingen draagt door het woord van Zijn kracht' (Hebr. 1:2-3).

Aan de andere kant is Hij als Mens geboren in deze wereld, als het Nageslacht van de vrouw en het Nageslacht van Abraham, en als de Zoon van David. Al deze heerlijkheden – waaraan er nog veel meer zijn toe te voegen – verenigt Hij in Zijn Persoon; want Hij is God, die Zich verwaardigd heeft vlees te worden. Al deze heerlijkheden zien we stralen in dit heilige Kind, dat Maria in de armen van de oude Simeon legde. Laten we dit goddelijke mysterie steeds met eerbied bewonderen. Want hoe meer we het bewonderen, des te meer zullen wij ons in aanbidding neerbuigen voor Gods onuitsprekelijke gave, voor deze onmetelijke genade en deze liefde die alle kennis te boven gaat.

Zo stond Simeon met dit Kind in zijn armen voor Gods aangezicht. Met een hart dat overvloedige van dankbaarheid loofde hij God en zei: 'Nu laat U, Heer, Uw slaaf in vrede heengaan naar Uw woord, want mijn ogen hebben Uw behoudenis gezien, die U bereid hebt voor het aangezicht van alle volken: een licht tot openbaring voor de naties en tot heerlijkheid voor Uw volk Israël' (Luk. 2:29-32). Al zijn verlangens waren vervuld en de banden met de aarde konden worden verbroken, nu hij Gods heil bezat. Hij was bereid heen te gaan in vrede; en hij lijkt in dit opzicht op Mozes, toen die op de hoogten van de berg Nebo stond en uitkeek over het land dat God voor Zijn volk had bereid. Maar meer nog dan Mozes, stond Simeon met het heilige Kind Jezus in zijn armen om zo te zeggen in het centrum van Gods plannen en gedachten. En vanaf die geestelijke hoogte zag hij ook de tijd dat de volken tot het licht zouden komen en de Messias tot heerlijkheid voor Zijn volk Israël zou zijn.

2 Er worden hier drie Griekse voorzetsels gebruikt. *En*, d.i. in de kracht van Zijn Persoon. Zijn innerlijke kracht kenmerkt de schepping, die in Hem geschapen is. *Dia*, d.i. door Hem; dit wijst op de instrumentele kracht. En ten slotte *eis*, d.i. tot Hem. Dus: karakteristieke kracht, het werkzame instrument en het einddoel.

Jozef en de moeder van het Kind verwonderden zich over de dingen die door Simeon over Hem werden gezegd, en terecht. Want ons kennen is op aarde onvolkomen, en we leren pas geleidelijk de kracht van de waarheid kennen die we belijden te bezitten. Er volgen nog twee dingen hier. Met Christus verbonden te zijn in deze wereld heeft zowel *zegen* als *smart* tot gevolg, en die beide dingen zien we hier bij Maria. Simeon had God geloofd en gezegend. Nu zegende hij Jozef en Maria en zei tegen Maria: 'Zie, Deze is gesteld tot een val en opstanding van velen in Israël en tot een teken dat weersproken wordt (en ook door uw eigen ziel zal een zwaard gaan), opdat de overleggingen uit vele harten openbaar worden' (Luk. 2:34-35).

Zo bereidde God Maria op voorzichtige wijze door middel van Zijn dienstknecht Simeon erop voor dat haar Kind een weg van lijden en verwerping zou moeten gaan. En wie twijfelt eraan dat deze profetie vooral betrekking heeft op het moment dat ze bij het kruis van Jezus stond, en Zijn lijden zag? Toen ging het zwaard ook door haar eigen ziel. Hoe barmhartig is God in Zijn wegen, dat het lijden ons *geleidelijk* ten deel valt en dat we dan ook ervaren dat de bitterheid van het lijden door Zijn liefde *zoet* wordt gemaakt.

Maria heeft deze woorden van Simeon nooit vergeten. Ze heeft die bewaard in haar hart en ze steeds voor God neergelegd in haar gedachten en gebeden. Maar ook al moest ze leven in de schaduw van het kruis, er stond tegenover dat ze leefde in de nabijheid van haar Zoon. We mogen er zeker van zijn dat dit haar voldoende troost heeft gegeven. Er was veel dat ze niet kon begrijpen, maar ongetwijfeld heeft ze rust gevonden in het besef dat Jezus, Jahweh de Verlosser, bij haar was. Er was op de hele wereld niemand die zo'n onuitsprekelijk gezegend voorrecht had als zij. Ter wille van Hem en uit liefde voor Hem was ze in staat de toekomst onder ogen te zien en alles over te geven in de handen van God, die deze weg voor haar had bepaald.

De armoede van Jozef en Maria blijkt uit het offer dat ze brachten bij het voorstellen van het Kind Jezus in de tempel. In Leviticus 12:1-8 staat de reinigingswet voor een vrouw die een kind ter wereld had gebracht, en daar lezen we: 'Maar als haar vermogen niet toereikend is voor een lam, dan mag zij twee tortelduiven of twee jonge duiven nemen, één als brandoffer en één als zondoffer. Zo zal de priester verzoening voor haar doen en is zij rein' (Lev. 12:8). Maria had niet genoeg middelen om een lam als brandoffer te brengen. De Geest van God toont ons hierdoor dat de Heer in armoedige omstandigheden werd geboren, dat het vanaf het begin – ja, zelfs voordat Hij op aarde kwam

– Zijn wil was Zichzelf te vernederen. Welke moeder zou haar kind niet met alle mogelijke gemakken en zelfs met luxe willen omringen, als ze daartoe in staat was? Maar de omstandigheden waren door Gods wijsheid zo geschikt dat onze Heer in armoede werd geboren. Als we dit zien en de weg zien die Hij moest gaan, waarbij Hij niets had om het hoofd neer te leggen, komen we dan niet diep onder de indruk van Zijn onuitsprekelijke genade?

Nadat Jozef en Maria hun verplichtingen hadden vervuld en ‘alles hadden volbracht volgens de wet van de Heer’, waarbij ze ook de profetische uitspraken van Simeon mochten horen, verlieten ze de tempel weer met hun kostbare last, daalden de trappen af en gingen door de tempelpoorten terug naar Galilea, ‘naar hun stad Nazareth’. Daar leefden ze en hadden ze hun dagelijkse bezigheden, hoewel ze in het bezit waren van een goddelijk geheim, dat verder niemand in Nazareth kende.

8. De twaalfjarige Jezus in de tempel

Zo verliep er een periode van twaalf jaar, en hierover lezen we slechts twee dingen in Lukas 2. Het eerste is: ‘Het Kind nu groeide op en werd gesterkt, vervuld met wijsheid; en de genade van God was op Hem’. En het tweede is: ‘En Zijn ouders gingen jaarlijks naar Jeruzalem op het feest van het Pascha’ (Luk. 2:40-41). Uit dit laatste blijkt opnieuw de vroomheid van Maria en haar man, en waarschijnlijk wordt het om die reden hier opgemerkt. Want het is de vraag of Maria het Kind Jezus steeds met zich meenam bij deze gelegenheden. Er wordt niets over gezegd. Lukas voegt er niets aan toe om de menselijke nieuwsgierigheid te bevredigen, maar vermeldt alleen wat nodig is voor het doel dat de Geest van God op het oog heeft. Alles is goddelijk volmaakt, omdat elk woord van de Schrift de uitdrukking is van Gods wijsheid. En het is eigenlijk zo dat het opgaan van zijn ouders de inleiding vormt tot de gebeurtenis die erop volgt en die we nu willen overdenken, tenminste voor zover die verband houdt met Maria.

De evangelist bereidt ons als volgt voor op ons onderwerp: ‘En toen Hij twaalf jaar was geworden en zij volgens de gewoonte van het feest waren opgegaan en de dagen hadden voleindigd, bleef het Kind Jezus, toen zij terugkeerden, in Jeruzalem achter en Zijn ouders wisten het niet’ (Luk. 2:42-43). Uit Joodse bronnen weten we dat de leeftijd van twaalf jaar de leeftijd waarop Joodse

jongens als oud genoeg werden beschouwd om hun verantwoordelijkheid voor God te dragen. Een jongen die deze leeftijd had bereikt, werd een 'zoon van de wet' genoemd en nam dan zijn wettelijke plichten op zich. Hoe dit verder ook mag zijn, er wordt hier als een feit genoemd dat Jozef en Maria Jezus meenamen naar Jeruzalem toen Hij twaalf jaar oud was. Het kan niet zonder betekenis zijn, dat dit hier speciaal wordt vermeld. Wat er verder op het feest gebeurde, wordt niet gezegd. Onze aandacht wordt direct gericht op het feit dat Jozef en Maria terugkeerden met het reisgezelschap,³ terwijl Jezus achterbleef in Jeruzalem. Het was begrijpelijk dat ze dachten dat Hij bij het reisgezelschap was en daarom een dagreis ver gingen, zonder zich erg ongerust te maken. Maar toen ze Hem toch niet vonden onder de bloedverwanten en bekenden, gingen ze terug naar Jeruzalem om Hem te zoeken. Drie dagen lang zochten ze Hem ijverig, en met een hart vol zorg.

Dit was ongetwijfeld door God zo beschikt, opdat het Kind Jezus niet zou worden gestoord bij het vervullen van de wil van Zijn Vader. Pas na die periode van drie dagen vonden ze Hem in de tempel, 'waar Hij zat te midden van de leraren en naar hen luisterde en hun vragen stelde'. De Heilige Geest vestigt hier eerst de aandacht op de wijsheid die Jezus tentoonspreidde, die zo opviel dat 'allen die Hem hoorden, buiten zichzelf waren over Zijn inzicht en Zijn antwoorden'. Pas daarna horen we de woorden van Maria. Het is voor God een vreugde om de volmaaktheid van Zijn Zoon op de voorgrond te stellen en ons daarbij te bepalen. Maria en Jozef waren eenvoudige mensen, hoewel Jozef de zoon van David was, en ze stonden verslagen toen ze Hem daar zo zagen zitten. Gedreven door haar moederlijke gevoelens viel ze Hem in de rede en zei: 'Kind, waarom heb Je ons dit aangedaan? Zie, je vader en ik hebben Je met smart gezocht' (Luk. 2:46-48).

Voordat we het antwoord van Jezus overdenken, moeten we even op de woorden van Maria ingaan. Er was nu meer dan twaalf jaar verlopen sinds de wonderbare aankondiging van de geboorte van de Heer door de engel Gabriël. De profetische uitspraken van de oude Simeon lagen bijna even ver in het verleden. Al die jaren waren alleen onderbroken door de jaarlijkse reis naar Jeruzalem vanwege het Paasfeest. Verder waren ze rustig voorbijgegaan, en het huiselijk leven in Nazareth was normaal doorgedaan. Het is mogelijk dat

3 Waarschijnlijk reisden mensen uit een bepaalde streek met elkaar naar Jeruzalem, omdat dat gemakkelijker en veiliger was. Het is mogelijk dat op deze gewoonte wordt gezinspeeld in Psalm 84:6-8.

Maria, hoewel de volmaaktheid van haar Zoon steeds meer zichtbaar werd naarmate Hij opgroeide, toch gedeeltelijk blind hiervoor is gebleven door de natuurlijke ontwikkeling van Zijn dagelijks leven; of dat ze het ware doel van het leven van haar Zoon uit het oog heeft verloren. Maar we mogen niet speculeren en verder gaan dan de Schrift aangeeft.

Maar er zijn twee dingen in de reactie van Maria die lijken te bevestigen dat deze veronderstellingen juist zijn. In de eerste plaats ligt er een stilzwijgende vermaning in haar woorden: 'Kind, waarom heb Je ons dit aangedaan?' En in de tweede plaats gebruikt ze de uitdrukking 'je vader' met betrekking tot Jozef. We hoeven deze opmerkingen niet als verkeerd te beschouwen, hoewel we er niet aan twifelen dat ze uit zuiver natuurlijke gevoelens en verhoudingen voortvloeiden. Aan de andere kant is het duidelijk dat de manier waarop ze sprak, voortkwam uit haar sterke liefde voor haar Kind.

Uit het antwoord van Jezus blijkt echter dat Hij Zich bewust was van Zijn relatie met God de Vader en dat Hij gekomen was om de wil van Zijn hemelse Vader te vervullen. Maria had over Jozef gesproken als 'je vader'. Het antwoord van Jezus was dat Hij in Jeruzalem was gebleven, omdat Hij moest zijn in de dingen van Zijn Vader. Hij zei: 'Wist u niet dat Ik in de dingen van Mijn Vader moet zijn?' (Luk. 2:48-49). De wil van Zijn Vader was Zijn hoogste levenswet en het was een vreugde voor de Heer dit bekend te mogen maken. Met deze woorden gaf Hij een duidelijk antwoord op de vraag van Maria, terwijl Hij tevens haar vermaning weerlegde.

Het zal ons niet verbazen dat Maria en Jozef het woord niet begrepen dat Hij tot hen sprak. Maar dan volgt er: 'En Hij daalde met hen af en kwam in Nazareth en Hij was hun onderdanig'. Het antwoord van de Heer aan Maria werpt een zee van licht op al de jaren die volgden op deze gebeurtenis, tot op Zijn doop in de Jordaan. Want hiermee had Hij duidelijk positie bepaald: Hij was hier op aarde om de wil van Zijn Vader te doen. Zelfs toen Hij al die jaren aan Jozef en Maria onderdanig was, betekende dit voor Hem evengoed het doen van de wil van Zijn Vader – net zoals toen Hij achterbleef in de tempel te Jeruzalem. Er kon geen enkel gebrek aan harmonie zijn tussen Zijn dagelijkse leven en wat de mensen noemen de meer godsdienstige plichten. Elke ademtocht, elk gevoel, elke gedachte, elk woord en elke daad was de vrucht van Zijn volkomen toewijding aan de wil van Zijn Vader. Want Hij deed altijd wat Hem welbehaaglijk is (Joh. 8:29). Wat moet dit hebben betekend voor

Maria en Jozef: elke dag opnieuw de openbaring van Zijn gehoorzaamheid te zien in die eenvoudige woning te Nazareth!

Ten slotte lezen we hier ook dat Maria al deze dingen bewaarde in haar hart (Luk. 2:51). De dingen die ze hoorde in Jeruzalem, maar zeker ook wat ze later hoorde te Nazareth. Terwijl ze die dingen bewaarde in haar hart en erover nadacht, heeft de Heilige Geest haar vast iets getoond van de betekenis ervan om haar te ondersteunen, te leiden en te troosten in de jaren die volgden. Nee, van alle vrouwen die ooit hebben geleefd, was er niemand die zo bevoorrecht was als Maria. Ze was werkelijk 'begenadigd'. Maar als we dit neerschrijven, willen we nog eens de aandacht vestigen op het antwoord van de Heer aan een vrouw uit de menigte die riep: 'Gelukkig de schoot die U heeft gedragen'. Zijn antwoord was: 'Jawel, maar veeleer gelukkig zij die het woord van God horen en bewaren' (Luk. 11:27-28). Die zegen staat open voor elk kind van God.

9. Het wonder te Kana in Galilea

Er gaan jaren voorbij, voordat we weer iets over Maria horen in de Heilige Schrift. Dit is pas het geval bij de bruiloft in Kana, zoals die wordt beschreven in Johannes 2:1-11. De laatste maal zagen we Maria in de tempel, toen Jezus twaalf jaar oud was, en zij met Jozef was opgegaan naar Jeruzalem voor de viering van het Paasfeest. Na die gebeurtenis waren ze teruggegaan naar Nazareth, en daarna verlieten er minstens achttien jaren waarin niets over Jezus of over Maria werd opgetekend. Al de tijd dat Hij nog verborgen was, was zij ook verborgen. Met de christen is het niet anders. Ons leven is nu met Christus verborgen in God, maar als Christus – ons leven – geopenbaard zal worden, zullen wij ook met Hem worden geopenbaard in heerlijkheid (Kol. 3:3-4; vgl. 1 Joh. 3:2). Dit principe kan ook praktisch worden toegepast. Daarom zien we in het evangelie van Johannes dat Maria weer naar voren komt, zodra Jezus begint met Zijn openbaring aan Israël (Joh. 1:31).

Maar om haar optreden op de bruiloft in Kana goed te kunnen begrijpen, moeten we ook inzien dat haar persoonlijke geschiedenis in zekere zin al voltooid was. Dat geldt ook voor de volgende malen dat ze verschijnt in de Schrift. Als ze nog wordt gezien of genoemd, fungeert ze als een type van Israël of om een bepaalde kostbare waarheid met betrekking tot de Heer voor te

stellen. Hoe begenadigd ze ook was, de aandacht kon niet op haar vallen, toen haar Zoon – Jezus, onze Heer – op de voorgrond trad. Zijn volmaaktheid, Zijn wijsheid, Zijn toewijding aan de wil van God en Zijn heerlijkheid gaat boven alles uit, hoewel we de unieke verhouding van Maria tot haar Zoon niet uit het oog mogen verliezen.

‘En op de derde dag’, zo begint Johannes 2, ‘was er een bruiloft in Kana in Galilea; en de moeder van Jezus was daar. Jezus nu was ook op de bruiloft genodigd, alsook Zijn discipelen’ (Joh. 2:1-2). Weinig gelovigen zullen eraan twifelen – als ze tenminste oog hebben voor het profetische onderwijs met betrekking tot het herstel van Israël – dat dit hele tafereel een symbolische betekenis heeft. De vermelding dat de bruiloft plaatsvond op de derde dag wijst hier duidelijk op (vgl. Hos. 6:1-2). We kunnen onder de derde dag verstaan: de periode van zegen en van oordeel, als we de reiniging van de tempel eraan toevoegen, die volgt op de twee dagen van getuigenis die in Johannes 1 worden beschreven – het getuigenis van Johannes de Doper en dat van Jezus Zelf. De derde dag is altijd de opstandingsdag in de Schrift, die aangeeft dat de zegen voor het aardse volk van God, alsook voor het hemelse volk van God, alleen door opstandingskracht kan worden gerealiseerd.

Als we het symbolische karakter van deze bruiloft begrijpen, hebben we de sleutel tot dit hoofdstuk in handen. Natuurlijk heeft de bruiloft ook werkelijk plaatsgehad, maar God had er ook een diepere bedoeling mee. Het is nodig hierop in te gaan, omdat zelfs christenen zich hebben laten verleiden tot een discussie over de houding die de Heer hier aanneemt tegenover Maria. Door hun menselijke redeneringen vergeten ze de heerlijkheid van Hem die hier, zoals altijd, Zijn volmaaktheid toont in elke relatie die Hij kende.⁴

We lezen vervolgens: ‘En toen er gebrek aan wijn kwam, zei de moeder van Jezus tot Hem: Zij hebben geen wijn. Jezus zei tot haar: Wat heb Ik met u te doen, vrouw? Mijn uur is nog niet gekomen. Zijn moeder zei tot de dienstknechten: Wat Hij u ook zegt, doet dat’ (Joh. 2:3-5). De volgende opmerking van iemand anders zal ons helpen bij de verklaring van dit gedeelte: ‘Op het bruiloftsfeest wilde Hij Zijn moeder niet erkennen. Zij was de schakel van Zijn natuurlijke relatie met Israël. En Israël was – als we Hem zien als geboren onder de wet

4 Er is een vertaling die vers 4 zelfs heeft verdraaid om het ware karakter te verbergen van de woorden die Jezus tegen Maria sprak. Het wordt dan als volgt weergegeven: ‘Wat betekent dat voor Mij en u?’.

– Zijn moeder. Hij nam afstand van haar, en Hij scheidde Zich af van Israël om de volle zegen tot stand te kunnen brengen'. Dit verklaart de typologische betekenis van deze gebeurtenis; we hebben al hierop gewezen. Het is inderdaad zo dat Hij door Zijn dood alle betrekkingen moest verlaten die Hij als Mens op aarde genoot – als geboren uit een vrouw en geboren onder de wet –, nadat Hij eerst tijdens Zijn leven op aarde God daarin volkomen had verheerlijkt. Slechts door Zijn dood kon Hij hen verlossen die onder de wet waren, en wel door voor hen een vloek te worden. Zo kon Hij de volle zegen tot stand brengen. Het tarwegraan moest in de aarde vallen en sterven, vóórdát het veel vrucht kon dragen (Joh. 12:24).

Maar er is nog iets dat we niet moeten vergeten. We hebben in Lukas 2 al gezien dat Jezus tegen Zijn moeder had gezegd dat Hij in de dingen van Zijn Vader moest zijn. Hij was gekomen om de wil van Zijn Vader te doen en Hij deed elke stap die Hij ging in gemeenschap met de Vader, op de tijd en de wijze door de Vader bepaald. Zoals Hij Zelf zei: 'De Zoon kan niets doen van Zichzelf, tenzij Hij de Vader iets ziet doen; want alles wat Die doet, dat doet ook de Zoon evenzo' (Joh. 5:19). Daarom was het onmogelijk dat Hij een aanwijzing van Maria nodig had voor wat Hij zou moeten doen. Hiermee begaf Maria zich op een terrein dat beslist beperkt was tot de Vader en de Zoon. Natuurlijk was het haar zorg die haar ertoe dreef, en bovendien was het een bewijs van haar geloof in de macht van Jezus. Dat valt niet te ontkennen. Maar als het gaat om de volledige toewijding van Christus aan Zijn dienstwerk, dan mocht alleen de stem van de Vader worden gehoord. Want Christus was gekomen om Zijn wil te volbrengen. Dit verklaart de betekenis van de woorden: 'Wat heb Ik met u te doen, vrouw? Mijn uur is nog niet gekomen'.⁵

Dat de woorden van Jezus tegen Zijn moeder het beoogde doel hadden, blijkt uit het feit dat ze die niet tegenspreekt en blijft rekenen op Zijn tussenkomst en de openbaring van Zijn macht. Want ze zegt tegen de dienstknechten: 'Wat Hij u ook zegt, doet dat' (Joh. 2:5). Dat is buitengewoon mooi. Maria had zich even ertoe laten verleiden een andere plaats in te nemen dan die haar toekwam. Dit kwam door haar liefde voor haar Zoon; en misschien verlangde ze ook ernaar Hem in het openbaar erkend te zien. Maar zodra de Heer sprak,

5 Er zijn commentaren die geen raad weten met deze woorden. Is het een vermaning? Wat we tot nu toe hebben opgemerkt geeft al voldoende antwoord. We willen nog iets eraan toevoegen: al zijn de woorden van de Heer Jezus ook als vermaning bedoeld, Hij spreekt in elk geval op zo'n manier dat de gewenste uitwerking op Maria niet uitblijft.

nam ze haar plaats op de achtergrond weer in, terwijl ze bleef uitzien naar de openbaring van Zijn goddelijke heerlijkheid. Tegen de knechten zei ze dat ze Hem onvoorwaardelijk moesten gehoorzamen.

Het moet steeds moeilijk voor Maria zijn geweest om haar moederlijke gevoelens in overeenstemming te brengen met haar geloof in Jezus als de Zoon van de Allerhoogste, de Zoon van God. Dit was niet eenvoudig in het leven van elke dag, als ze Jezus zag eten, drinken en slapen. Maar God Zelf waakte over haar en opende dagelijks haar hart voor het nodige onderwijs, zoals hier op de bruiloft te Kana in Galilea. Haar zorg over het gebrek aan wijn werd volkomen weggenomen, terwijl ze rustig toezag bij wat er verder gebeurde. Ze had het grote voorrecht een ooggetuige te mogen zijn van dit begin van de tekenen van de Heer Jezus. Hij openbaarde Zijn heerlijkheid en Zijn discipelen geloofden in Hem (Joh. 2:11).

Elke openbaring van wat goddelijk is, is een deel van de *heerlijkheid* van God. En de *heerlijkheid* van God is de tentoonspreiding van wat Hij is. Daarom was het veranderen van water in wijn door Zijn almacht een openbaring van Christus' heerlijkheid. Het gevolg was dat Zijn discipelen in Hem geloofden. Ze hadden Hem al eerder aangenomen, hoe zwak hun geloof misschien ook was. Maar nu werd hun geloof *bevestigd*, en dit zal bij Maria ook zo zijn geweest. Nadat Jezus Zijn taak had volbracht in Kana in Galilea, daalde Hij af naar Kapernaüm, zoals we hier lezen: 'Hij, Zijn moeder, Zijn broers en Zijn discipelen, en zij bleven daar niet vele dagen' (Joh. 2:12).⁶

10. De moeder van de Heer en Zijn broers

Over de verwanten van Jezus lezen we in Mattheüs 12:46-50, Markus 3:20-35 en Lukas 8:19-21. Uit deze gedeelten krijgen we de indruk dat de hier beschreven gebeurtenissen, waarbij Maria opnieuw onder onze aandacht wordt gebracht, in Kapernaüm plaatsvonden. De Heer werd in die tijd volkomen in beslag genomen door Zijn dienst en de menigten die naar Hem toe kwamen waren

6 Uit dit vers en vooral uit Markus 2:1 krijgen we de indruk dat Maria van Nazareth was verhuisd naar Kapernaüm. Waarschijnlijk was Jozef, die niet meer wordt genoemd na Lukas 2:48, al gestorven en gaf dit aanleiding om te verhuizen. Het is niet zo dat deze veronderstellingen van veel belang zijn, hoewel er mogelijk redenen waren voor de dood van Jozef, voordat Jezus kon beginnen met Zijn openbare dienst.

zo groot, dat Hij en Zijn discipelen zelfs geen tijd hadden om te eten. Toen Zijn verwanten dit hoorden, gingen zij op weg om Hem te grijpen, want zij zeiden: 'Hij is buiten Zichzelf' (Mark. 3:21). Misschien deden ze dit uit zorg voor Hem, of omdat ze zelf in verlegenheid waren gebracht door wat er gebeurde.

Dit verklaart het voorval dat we nu willen overdenken, want in Markus 3 volgt dit bijna direct hierop. Het blijkt opnieuw dat Hij ijverig bezig was met het volbrengen van Zijn goddelijke taak: 'En een menigte zat om Hem heen' (Mark. 3:32). Mattheüs noemt als bijzonderheid: 'Terwijl Hij nog tot de menigten sprak' (Matt. 12:46). Zijn moeder en Zijn broers stonden buiten en wilden Hem spreken, maar zij konden Hem niet bereiken vanwege de menigte (Luk. 8:19). En terwijl zij buiten stonden, 'zonden zij iemand naar Hem toe om Hem te roepen' (Mark. 3:31). Zo werd hun boodschap doorgegeven naar de binnenste kring van luisteraars rondom de Heer. En daarop zeiden mensen uit de menigte ook tegen Hem: 'Zie, Uw moeder en Uw broers daarbuiten zoeken U' (Mark. 3:32).

Op het eerste gezicht lijkt het vreemd dat Maria op die manier wilde proberen de Heer te onderbreken in Zijn dienstwerk. Was ze de les vergeten die ze in Kana had geleerd? We kunnen dit alleen goed plaatsen in het licht van wat hieraan voorafging in Markus 3:20-21. Zijn verwanten waren bezorgd, hierop hebben we al gewezen. Hoewel Maria wist Wie Jezus was, had ze ongetwijfeld ook een sterke natuurlijke liefde voor haar Kind. Die liefde kon alleen maar groeien, doordat ze Zijn reine, heilige leven zag dat van Zijn liefde voor God en voor de mensen getuigde. Zowel goddelijke als aardse aanspraken werden door Hem vervuld, want Hij was aan haar en aan Jozef onderdanig geweest als Kind. Dat Maria niet alle heerlijkheid van haar Zoon heeft begrepen, kunnen we ons voorstellen. Maar wat ze ervan zag, heeft zonder twijfel tot gevolg gehad dat ze steeds meer aan Hem moest denken. Ze zag hoe Hij Zich gaf in Zijn dienst, zonder ook maar enigszins rekening te houden met Zichzelf. Hoe Hij dag en nacht Zijn dienst vervulde en Zichzelf in geen enkel opzicht spaarde, maar 's morgens, 's middags en 's avonds onvermoeibaar bezig was en elke gelegenheid aangreep om in de dingen van Zijn Vader te zijn. Dit moet haar met zorg hebben vervuld over Hem, voor zover ze zich liet leiden door haar natuurlijke gevoelens voor haar Kind. Alleen zo kunnen we de boodschap begrijpen dat ze Hem wilde spreken.

Voordat we ingaan op het antwoord van de Heer, is het nuttig te wijzen op de bijzondere wijsheid waarmee Hij reageerde. Zo beschrijven de evangeliën

ook vaak fouten die door de discipelen werden gemaakt, of uitingen van de vijandschap van de natuurlijke mens. Maar God gebruikt die dingen meestal als een aanleiding om de aandacht te richten op een bepaalde trek van de heerlijkheid van Christus, of om een bepaalde belangrijke waarheid voor te stellen. Dit toont heel duidelijk dat God boven alle dingen staat, en dat Hij alles gebruikt voor de vervulling van Zijn eigen plannen van genade of van oordeel. Zo is het ook met deze onderbreking van de toespraak van de Heer. De gelijkenissen van Mattheüs 13 maken duidelijk dat de Heer een keerpunt in Zijn dienst had bereikt. Het blijkt dat die gelijkenissen pas konden worden uitgesproken, nadat Hij in Zijn onderwijs de relatie met Zijn volk naar het vlees had onderbroken. Dit is precies wat hier gebeurt naar aanleiding van de boodschap van Maria. Hoe volmaakt is zowel Zijn wijsheid als het Woord dat ons die wijsheid openbaart! Alleen een goddelijk Persoon is in staat alle dingen te voorzien, en ze ondergeschikt te maken aan Zijn eigen plannen en gedachten!

Het antwoord van de Heer aan Zijn moeder en Zijn broers is bijzonder leerzaam: 'Wie is Mijn moeder en wie zijn Mijn broers? En Hij strekte Zijn hand over Zijn discipelen uit en zei: Zie, Mijn moeder en Mijn broeders! Want wie de wil doet van Mijn Vader die in de hemelen is, die is Mijn broeder en zuster en moeder' (Matt. 12:48-50). Hoewel we ons hoofdzakelijk bezighouden met de geschiedenis van Maria zelf, kunnen we niet aan de betekenis van dit onderwijs voorbijgaan. Wat Maria zelf aangaat, is dit eigenlijk dezelfde les die ze te Kana in Galilea moest leren. De Heer werd volkomen in beslag genomen door het volbrengen van de wil van God in Zijn gezegende dienst, en Hij mocht daarin niet worden gestoord – zelfs niet door Zijn moeder. Hij was volledig toegewijd aan de dingen van Zijn Vader en moest tegen Zijn moeder zeggen: 'Wat heb Ik met u te doen, vrouw' (Joh. 2:4).

Hierin mogen we Hem zien als de ware en volmaakte Leviet. Toen Mozes voor zijn heengaan de stammen van Israël zegende, zei hij van Levi: 'Hij zei over zijn vader en moeder: Ik zie hen niet. Hij herkende zijn broers niet, en zijn zonen kende hij niet. Zij hielden namelijk Uw woord, en namen Uw verbond in acht' (Deut. 33:9; zie ook Ps. 69:9). Hoe prachtig wordt dit alles tot uitdrukking gebracht in dit voorval dat we nu overdenken! De Heer Jezus was volkomen aan God toegewijd, en Hij stond boven de aanspraken die natuurlijke banden zouden willen laten gelden. Hij is inderdaad de Leidsman van de Zijnen op elke weg die ze hebben te bewandelen (vgl. 1 Joh. 2:6). Zo vervulde Hij ook Gods

gedachten ten aanzien van het nazireeërschap, omdat Hij alle dagen van Zijn leven voor God heilig was. En hoewel Zijn nazireeërschap nu op een andere manier en op een hemels niveau wordt vervuld – want wat Hij leeft, leeft Hij voor God –, was ook heel Zijn leven op aarde volkomen aan God toegewijd.

Maar zoals al is opgemerkt, hebben de woorden van de Heer nog een andere belangrijke betekenis. Het slot van Mattheüs 11 toont dat Hij verworpen was, en dat het volk dat de Messias niet wilde aannemen werd opzijgezet. Als de zegeningen van de genade van God voor wijzen en verstandigen verborgen bleven, wilde God ze aan kleine kinderen openbaren. En Jezus kon de Vader, de Heer van de hemel en van de aarde, prijzen dat Hij soeverein handelde in overeenstemming met Zijn eeuwige raadsbesluiten. Daarom gold voortaan het principe: 'Alles is Mij overgegeven door Mijn Vader; en niemand kent de Zoon dan de Vader, en niemand kent de Vader dan de Zoon, en hij aan wie de Zoon Hem wil openbaren' (Matt. 11:27). Op de boodschap dat Zijn moeder en Zijn broers Hem wilden spreken, reageerde de Heer met de woorden: 'Wie is Mijn moeder en wie zijn Mijn broers?' Hij verklaarde hiermee dat de natuurlijke banden met Zijn volk niet langer golden. In het volgende hoofdstuk zien we Hem dan ook uitgaan als de Zaaier om vrucht te vinden in de akker van de wereld (Matt. 13). Want Hij was gekomen om vrucht te zoeken bij Zijn volk, maar had niets gevonden.

Bovendien leren we uit de woorden van de Heer dat de meest innige band nu met Zijn discipelen was. Want terwijl Hij Zijn hand over hen uitstreckte, zei Hij: 'Zie, Mijn moeder en Mijn broeders! Want wie de wil doet van Mijn Vader die in de hemelen is, die is Mijn broeder en zuster en moeder' (Matt. 12:49-50). Wat een kostbare genade toonde Hij hier! Tegenover iedereen verklaarde Hij dat Hij Zich volkomen één wist met dit arme en zwakke overblijfsel, dat Hem zo aarzelend volgde. Door Zijn zorg en steun konden de Zijnen toch met Hem volharden in Zijn verzoeking. Doordat zij de wil van de Vader deden en naar de stem van de Heer luisterden, werden ze binnengebracht in de kring van de verlostten waarvan Hij zowel het Centrum als het Hoofd is en waarin Hij Zijn vreugde vindt (Ps. 16:3).

We zullen nog zien hoe de Heer voor Maria zorgde, nadat Zijn dienst voorbij was. Dit was ook een onderdeel van Zijn volmaakte leven als Mens op aarde. Maar het is niet minder waar dat Hij Zich het meest verbonden wist met de kinderen die God Hem gegeven had (Jes. 8:18). Die band was het innigst. We mogen zeggen dat Hij ook in dit opzicht ons volmaakte Voorbeeld is.

Hoe vaak doen we niet tekort aan de rechten van God door de invloed van familiebanden! Geen natuurlijke liefde te hebben is verkeerd en een teken van de laatste dagen. Maar als die liefde alles voor zichzelf opeist – of belangrijker wordt dan de liefde voor medegelovigen –, zodat dit ons belangrijkste motief wordt, dan beantwoorden we niet aan de woorden van onze gezegende Heer. Maar als Christus Zelf ons hart in beslag neemt, dan zullen we al de Zijnen in het licht van Zijn eigen gevoelens zien. En als we zo de waarheid van de gemeente in praktijk brengen, zullen wij met onze gezinnen de juiste plaats innemen. Laten onze harten verlicht mogen worden door de woorden van genade, die bij deze gelegenheid van de lippen van de Heer kwamen!

11. Maria bij het kruis van Jezus

Over deze gebeurtenis wordt bericht in Johannes 19:25-27. Toen de oude Simeon het Kind Jezus in zijn armen hield, had hij tegen Maria gezegd: ‘Zie, Deze is gesteld tot een val en opstanding van velen in Israël en tot een teken dat weersproken wordt (en ook door uw eigen ziel zal een zwaard gaan), opdat de overleggingen uit vele harten openbaar worden’ (Luk. 2:34-35). De woorden die tussen haakjes staan, hebben speciaal betrekking op Maria en ze zijn in vervulling gegaan toen Maria bij het kruis van Jezus stond. Of ze Jezus ook gevolgd was op de weg naar het kruis, wordt niet vermeld. Evenmin lezen we dat ze erbij was, toen Jezus bespot en geslagen werd vóór Zijn rechters.

Er ligt als het ware een sluier over de gevoelens van Maria, haar onzekerheid en haar zielenstrijd in de donkere nacht waarin Hij werd overgeleverd. Hoewel het zwaard tot in het diepst van haar ziel is doorgedrongen in die nacht en tijdens de dag waarop Hij werd gekruisigd, houdt de Geest van God Zich niet met Maria bezig, maar met de Heer Jezus Zelf. Zijn houding, Zijn gedrag, Zijn zachtmoedigheid, Zijn geduld en nederigheid, Zijn woorden worden onder onze aandacht gebracht. Maar nu Zijn lijden en Zijn smarten bijna voorbij zijn, wordt de sluier een ogenblik opgelicht om ons Maria te laten zien, terwijl ze staat bij het kruis van Jezus. Of beter gezegd, het gebeurt om ons de volmaaktheid van Jezus te laten zien in Zijn zorg voor Maria, nadat Hij de wil van God in Zijn dienst op aarde had volbracht. Er waren nog anderen bij Maria: haar zuster, Maria, de vrouw van Klopas, en Maria Magdalena. Maar alleen Maria, en de geliefde discipel die erbij stond, worden door de Heer aangesproken.

Het past ons niet allerlei veronderstellingen uit te spreken waar het Woord van God zwijgt. Maar we mogen zeker herhalen dat Maria de kruisiging van haar Zoon niet zonder onuitsprekelijk verdriet kon aanzien. Haar hart brak bij het zien van dit verschrikkelijke schouwspel. Ze had Hem meer dan 30 jaar meegemaakt en ze was zich bewust van veel aspecten van de morele schoonheid van Zijn toegewijde leven. De glans van de heerlijkheid van Zijn Persoon was zeker enigszins tot haar doorgedrongen. En nu moest ze ervaren hoe Hij werd verworpen! Nu moest ze zien hoe Hij gescholden, geslagen en gekruisigd werd! We kunnen er zeker van zijn dat God haar ondersteunde, terwijl ze deze zware beproeving moest doorstaan. Maar toch moet ze Hem daar met een gebroken hart hebben gezien op het kruis, terwijl ze de duivelse vreugde van Zijn vijanden zag die hun boze plannen in vervulling zagen gaan.

Maar laten we niet langer bij zulke gedachten stilstaan. We zouden ze ook niet hebben uitgesproken, als ze ons geen beter begrip zouden geven van de zorg van Jezus voor Maria in haar smart. De beker van Zijn lijden was nu leeggedronken, want we lezen direct erna: 'Hierna zei Jezus, die wist dat nu alles was volbracht' (Joh. 19:28). Daardoor was Hij ook in staat om Zich met woorden van steun en troost tot Maria te wenden. Hij wist wat er in haar hart omging. Was alles duister voor haar? Was ze wanhopig in deze zwaarste ogenblikken van haar leven? Spoedig zou het licht worden voor haar en zou alle duisternis verdwijnen. Ze zou ervan overtuigd worden dat Hij haar leed begreep en de diepe smart waarmee ze Hem gadesloeg. Want Hij opende Zijn mond en zei, toen Hij Zijn moeder zag en de discipel die Hij liefhad daarbij zag staan: 'Vrouw, zie, uw zoon. Daarna zei Hij tot de discipel: Zie, uw moeder. En van dat uur af nam de discipel haar in zijn huis' (Joh. 19:26-27).

Als we deze woorden overdenken, kunnen we opmerken dat de evangelist, geleid door de Heilige Geest, het woord 'moeder' gebruikt, terwijl Jezus Zelf haar aanspreekt als 'vrouw'. Maria was inderdaad de moeder van Jezus, en die gunst van God bracht de engel Gabriël ertoe haar te begroeten als gezegend onder de vrouwen. Maar zoals we al zagen, kon het bestaan van deze natuurlijke band haar geen enkele aanspraak geven op het leven van de toegewijde en volmaakte Nazireeër. En nu de Heer spoedig zou sterven, zou zelfs deze innige band beëindigd worden. Want Hij ging heen uit de wereld, waar Hij in Zijn vleeswording een weinig minder was geworden dan de engelen vanwege het lijden van de dood. Maar toch herinnert de Heilige Geest ons op dit moment eraan dat Maria de *moeder* van Jezus was. Dit leert ons zeker dat de eer die

God aan haar had verleend, in haar eigen sfeer nooit zal worden weggenomen. De dwaling waarin men vervallen is – en het is een dodelijke fout – is dat men deze aardse eer tot een hemelse eer heeft verheven. Hierdoor heeft men Maria ten onrechte zelfs boven Gods geliefde Zoon verheerlijkt.

De woorden van onze Heer laten ons twee dingen duidelijk zien. In de eerste plaats gaf Hij Maria troost in haar verlies en een voorwerp voor haar hart. De geliefde discipel die de gedachten van de Heer beter kende dan iemand anders, want hij lag aan in de schoot van Jezus, zou voortaan als een zoon voor haar zijn. Maria mocht hem zien als haar eigen zoon. De Heer Zelf gaf hem aan Maria, en ze kon hem op een nieuwe manier zien. Dit was in feite de kostbare nalatenschap van de liefde van Zijn hart, de troost die Hij haar onder deze omstandigheden kon bieden.

In de tweede plaats droeg Hij Zijn eigen aardse relatie over aan Johannes met de woorden: 'Zie, uw moeder'. Zo koos Hij de discipel die Hij liefhad als het instrument om zorg te dragen voor alle verantwoordelijkheden die zo'n innige band met zich meebracht. Kortom, de Heer vertrouwde Maria toe aan Johannes, die voortaan voor haar zou zorg dragen en als een zoon in al haar behoeften zou voorzien. De Heer wist wat er leefde in hun harten; en in overeenstemming met Zijn kennis van hen beiden – en met Zijn liefde voor hen – vertrouwde Hij hen zo aan elkaar toe en bond hun harten samen voor de rest van hun aardse pelgrimsreis.

12. De laatste keer dat Maria voorkomt in de Schrift

Gehoorzaam aan de uitdrukkelijke wens van de Heer, voordat Hij het hoofd boog en Zijn geest overgaf ⁷, had Johannes – de geliefde discipel – Maria in zijn huis opgenomen. Vanaf dat ogenblik verdwijnt ze uit ons gezichtsveld. Alleen vinden we nog een laatste korte vermelding in Handelingen 1. Bij de begrafenis van het lichaam van de Heer zien we haar niet, en evenmin in de

7 De lezer zal zich herinneren dat Jezus in Johannes 10 had gezegd dat Hij macht had Zijn leven af te leggen. Daarom lezen we in Johannes 19 in overeenstemming hiermee dat Hij Zijn geest *overgaf*. Hij had volkomen macht over Zijn geest. We mogen Hem hier dus bewonderen als Degene die door deze daad Zijn heilige leven van gehoorzaamheid voltooide, de Vader verheerlijkte en het werk volbracht dat de Vader Hem te doen had gegeven.

tuin op de morgen van de opstanding. Maar na de hemelvaart van de Heer, waarbij de apostelen aanwezig waren (zie Hand. 1:1-11), lezen we voor de laatste maal iets over Maria in de Heilige Schrift. De apostelen keerden terug naar Jeruzalem van de Olijfberg en gingen naar de bovenzaal waar ze verblijf hielden. In verband met de elf apostelen wordt er dan gezegd: 'Deze allen volhardden eendrachtig in het gebed, met enige vrouwen en Maria, de moeder van Jezus, en Zijn broers (Hand. 1:14).⁸

Het is van grote betekenis dat Maria, de moeder van Jezus, hier speciaal wordt genoemd als behorend bij dit gezelschap van discipelen. Niet dat ze een bijzondere plaats innam boven de apostelen, zoals wel eens wordt beweerd naar aanleiding van het woordje 'en' dat voor Maria staat. Maria wordt hier apart genoemd om te laten zien dat ze nu had begrepen Wie Degene was die Zich had verwaardigd haar Zoon te worden naar het vlees. Onze aandacht wordt hier dus speciaal op Maria gericht om duidelijk te maken dat ze de betekenis van de dood en opstanding van haar Zoon had begrepen, en ook Zijn heerlijkheid aan Gods rechterhand. En dat ze daarom haar plaats had ingenomen te midden van Zijn volgelingen hier op aarde en zich tot Zijn discipelen rekende.

Het is natuurlijk niet zo dat ze het geweldige voorrecht dat haar deel was, namelijk de moeder van Jezus te zijn geweest, nu ook maar enigszins minder waardeerde. Ze bleef de begenadigde en gezegende onder de vrouwen. Maar ze geloofde nu ook in de verheerlijkte Heer in de hemel, en werd geteld onder de heiligen op aarde in wie al Zijn welbehagen is (Ps. 16:3). Haar natuurlijke gevoelens raakten op de achtergrond en lof en aanbidding voor Hem vervulde haar hart. Ze was het uitverkoren instrument geweest voor de geboorte van Christus op aarde. Maar nu was ze één van Zijn eenvoudige volgelingen geworden, en maakte ze deel uit van de kring van gelovigen die heel spoedig de woonplaats van God werd in de Geest.

Zoals de Heer aan de zeventig leerde, was het belangrijker dat hun namen waren opgeschreven in de hemelen dan de werktuigen van Zijn macht te zijn in de strijd met de vijand (Luk. 10:20). Zo was het voor Maria nu van meer belang, dat ze een levende steen werd in het huis van God in de Geest. Dit

8 Uit het volgende vers (Hand. 1:15) blijkt dat er uiteindelijk ongeveer honderd-twintig personen bijeen waren. Maar tot vers 13 worden alleen de apostelen voorgesteld, omdat de Heer hen speciaal had aangewezen als Zijn getuigen.

gebeurde op de Pinksterdag, waarbij zij eveneens werd opgebouwd op Hem, de levende Steen, die uitverkoren en kostbaar is voor God (1 Petr. 2:4-5). Die nieuwe relatie met Hem was iets heel anders dan de moeder van haar Heer te zijn hier op aarde.

Hieraan kunnen we nog toevoegen dat al haar kinderen ook gelovigen werden. Ze geloofden in de Heer Jezus en werden met Maria geteld onder Gods uitverkorenen. Ze ontvingen genade om Zijn naam te belijden en met de volgelingen van Christus verenigd te worden in dit nieuwe, hemelse gezelschap: de gemeente van God. Evenals hun moeder Maria waren ze in Christus uitverkoren vóór de grondlegging van de wereld, en werden ze daarom in de tijd openbaar als de Zijnen. Samen met hun moeder begrepen ze voortaan dat het gelukkiger is het Woord van God te horen en te bewaren, dan met innige, natuurlijke banden met Jezus verbonden te zijn in Zijn leven op aarde. Als we Maria dus verheffen ten koste van de *verheerlijkte* Heer in de hemel, zijn we blind voor het duidelijke onderwijs van de Schrift en verdraaien we het ware karakter van het christendom.

